

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Fakulta sociálních věd

Institut mezinárodních studií

**PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)**

Práci předložil(a) student(ka): Markéta Moravcová

Název práce: Dopady smlouvy NAFTA na mexický zemědělský sektor

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci v rámci instituce): Mgr.
Ing. Magdalena Fiřtová Ph.D.

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Práce má konkrétně vymezený cíl - zhodnotit dopady liberalizace mexické ekonomiky na zemědělský sektor a to za pomoci přístupu, který autorka definuje jako „vítěze a poražené“. Pomocí historické sektorové analýzy zemědělského sektoru po vstupu v platnost Severoamerické dohody o volném obchodu (NAFTA) autorka dochází k závěru, že mexický zemědělský sektor měl více poražených, než vítězů.

K dosažení cíle by prospělo, pokud by autorka zvolenou teorii jasně definovala a specifikovala. Nikde z textu totiž nevyplývá, jakým způsobem bude jednotlivé dopady řadit mezi vítěze či poražené. Z tohoto pohledu hodnotím jako velmi problematický závěr, který zcela neochvějně konstatuje, že poražených je více, než vítězů (str. 36).

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Z hlediska struktury práce postupuje vcelku logicky od charakteristiky zemědělského sektoru před a po vstupu do NAFTA, přes analýzu strukturálních a ekonomických dopadů liberalizace zemědělského trhu podle jednotlivých komodit, až po dopad této liberalizace na oblast životního prostředí a socioekonomické podmínky obyvatel pracujících v zemědělství (i.e. chudoba).

Zhodnocení dopadů podle jednotlivých surovin je velmi podrobné a autorka se opírá o množství statistik a zdrojů, což je cenné. Bohužel však na mnohých místech jsou data vybírána nekonzistentně, bez schopnosti nabídnout reálné komparativní srovnání v letech před vstupem dohody NAFTA až do roku 2014, který si práce stanovila za výzkumné období. Uvádím několik příkladů:

- V prvním odstavci na str. 18 autorka uvádí, že „průměrné zemědělské HDP rostlo 1,7% ročně od vstupu NAFTA v platnost“, v posledním odstavci stejné stránky uvádí data 1,6% pro roky 1990-2000 a 1,4% mezi lety 2000-2015.

- „Tarify na kukuřici, která převýšila kvóty, se pak měly postupně snižovat z 206% v roce 2014 na 0% v roce 2008“ (str. 20). Předpokládám, že jde o překlep.
- „Za rok 2014 100% kukuřice přichází z USA (...). Dovoz kukuřice reprezentuje okolo 30% spotřeby.“ (str. 23), je nesrozumitelná informace, předpokládám, že tím bylo myšleno, že veškerá dovážená kukuřice přichází z USA.
- „Rozdíl mezi Nuevo Leon a Chiapas je okolo 55,8% a chudoby a 30, 5% extrémní chudoby. Severní státy vydělávají dvojnásobek toho, co ty nejchudší“ (str. 31-2). Z těchto údajů není zřejmé, jaké údaje autorka používá, předpokládám HDP/ na osobu.
- „Měsíční příjem per capita je 1447 pesos“ (str. 32). Není jasné, k jakému datu se tento údaj vztahuje (odhaduji z předchozí věty, že k roku 2005), pak by ale bylo správné uvést dynamiku změny tohoto údaje, včetně aktualizace do období 20 let po přijetí NAFTA, jak uvádí jinde.
- „Jen 18 % z příjmů venkova je spojené se zemědělskými aktivitami...Zisky generované zemědělskými aktivitami jsou 31% celkových příjmů venkovských domovů“ (str. 32). Rozdílu mezi těmito dvěma odlišnými údaji ne zcela správně rozumím.
- když autorka hodnotí nárůst pěstování kukuřice v Mexiku po podpisu NAFTA, uvádí zde data dovozu kukuřice z USA za roky 2011-2015, tedy téměř 20 let po vzniku NAFTA, ale tato čísla neuvádí do kontextu před vznikem smlouvy.

Faktické chyby: americké zemědělské zákony byly schváleny od vstupu do NAFTA čtyři (nikoli pouze 3, jak uvádí autorka) a to v letech 1996, 2002, 2008 a 2014 (tedy nikoli v roce 2013, jak uvádí autorka, str. 15). Pojem chudoba nelze definovat jako příjem na hlavu (str. 31, poznámka 142) bez určení přesné příjmové hranice.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Z jazykového hlediska text vykazuje obrovské množství syntaktických a stylistických chyb, které jsou dle mého soudu často způsobené nesprávným překladem z angličtiny nebo španělštiny do češtiny. Nelze všechny uvést, proto pouze pro ilustraci několik příkladů: Na konci 20. století byla **rozvinutými se** státy, a Mezinárodním měnovým fondem podporována myšlenka (str. 3),...pro rozvíjející se státy, protože **mnozí z nich** mají (str. 3), Hlavní tezí práce je tvrzení, že zemědělský sektor **zemědělský sektor** zkoumá (str. 4), bývalý prezident Ernesto Zedillo v Americas Quarterly říká, jaké to má pozitivní dopady (str. 4), Většina autorů přistupuje ke smlouvě NAFTA negativně, **hodnotící** její dopady...(str. 5), Jen kniha vydaná Světovou bankou pod autory D. Lederman a spol. hodnotila smlouvu pozitivně, i když různé aspekty **hodnotila** povrchně (....) nebo **udávají** nárůst obchodu. (str. 5). Hlavní tři programy **je** Procampo, Alianza a nejmenší Apoyos (str. 13), **Importukukuřice** během prvních let (str. 20), Přes 50 % z mexických

zemědělci,....se orientuje na samozásobitelskou produkci a **nezaměstnávají za plat** (str. 29). V roce 1989 **se 53 % lidí žilo** v chudobě (str. 31).

Používání přítomného času v místech, kde autorka hovoří o konkrétním roce v minulosti, je velmi nekoherentní a hlavně značně matoucí:

- Mexická rozvojová banka po krizi v roce 1995 nemá dostatečné finanční zdroje (str. 22)
- Např. čísla statistik pro jednotlivé sektory v roce 1997 jsou uváděny v přítomném čase, bez další aktualizace (str. 19).
- „Časem se tato situace začala zlepšovat a v roce 2004 bylo 60 % venkova v extrémní chudobě, ale na venkově žije jen čtvrtina obyvatel“ (str. 31).
- „V roce 2005 žilo 24 milionů lidí na venkově, což je 24% populace.“ (str. 32)
- „Hlavní porážení v zemědělském sektoru jsou mexičtí pěstitelé..... Ti nemohou čelit americkým podhodnoceným cenám a tak buď začnou pěstovat výnosnější plodiny, emigrují pryč..“ (str 36).
- Obdobně uvádí autorka informace k programu PROCAMPO za rok 2005, ale dále pokračuje argumentací v přítomném čase, byť program PROCAMPO v roce 2013 skončil (str. 14).

V práci je užíváno mnoho zkratk, z nichž některé nejsou nikde vysvětleny, přičemž jejich význam je z hlediska pochopení textu důležitý. Jde např. o SAGARPA (první zmínku jsem evidovala na str. 14, ale její vysvětlení se objevuje až na str. 16). Z tohoto důvodu by bylo užitečné práci opatřit seznamem používaných zkratk.

Formálně bývá běžnější opatřovat grafy přímo odkazem na zdroj uvnitř grafu nebo pod ním, než zvláště umístěným, v prostoru pod grafem plujícím, číslovaným odkazem na poznámku pod čarou. Číslování grafů neodpovídá jejich odkazům v textu (str. 15 a 20).

Při zpracování bibliografie autorka nečlení použité zdroje abecedně podle příjmení, seznam použité literatury je proto nepřehledný.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Práce je problematická od svého počátku, a tím je volba základních hodnotících parametrů, které dle mého nemohou nabídnout objektivní odpověď na stanovenou otázku. Práce příliš jednostranně straní kritikům dohody NAFTA, aniž by dostatečně a především strukturovaně zvládla prezentovat opačný pohled a alternativní interpretaci. Slabá stylistická a formální úroveň umocňuje kritické hodnocení práce.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Prosím o upřesnění teorie, kterou se autorka rozhodla použít pro hodnocení dopadů NAFTA, především pak jasnější definici kategorií „vítězů a poražených“. Jaká kritéria

pro stanovení vítězů a poražených používá. Domnívám se, že řada hodnocení nevyplývá ze samotné implementace smlouvy NAFTA, ale i z dopadů finanční krize, kterou si Mexiko prošlo v počátečním období po začátku platnosti smlouvy NAFTA. Jak lze příčiny zhoršeného stavu od sebe dle zvolené teorie odlišit?

V této souvislosti by mne zajímalo nakolik skutečnost, že se naplnil požadavek na restrukturalizaci zemědělského sektoru v podobě přesunu produkce od tradičních, směrem k náročnějším plodinám, i skutečnost, že export zemědělských plodin je stále výnosnější, lze hodnotit podle použité teorie spíše jako výhru, či jako prohru.

V závěru uvádíte, že mexická vláda rozděluje dotace nedobrovolně. Prosím vysvětlíte, co tím máte na mysli (str. 36).

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

(výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

Práci považuji za velmi problematickou vzhledem k řadě formálních i věcných nedostatků. Navrhuji práci hodnotit nejlépe známkou **dobře**, pokud autorka zvládne přesvědčivě svou práci obhájit.

Datum: 31. 5. 2017

Podpis:

Pozn.: Hodnocení pište k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo přiložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.